

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

286

Vragen van de leden **Dekker-Abdulaziz** (D66), **Temmink** (SP), **Van Raan** (PvdD) en **Van Baarle** (DENK) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over het bericht «Tien camera's per vierkante kilometer in database politie: «Onbespied over straat kan bijna niet meer»» en de uitzending van Radar op 25 september 2023 (ingezonden 28 september 2023).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 24 oktober 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 261.

Vraag 1

Wat is uw reactie op het gegeven dat privacywaakhonden zich zorgen maken over de groei van het aantal particuliere camera's die bij de politie zijn geregistreerd?¹

Antwoord 1

Camerabeelden zijn van groot belang voor het opsporingsonderzoek en voor de rechtspraak. De afgelopen drie jaar waren er 5.500 strafzaken waarin camerabeelden een rol hebben gespeeld.² Om die reden ben ik blij met de groei van het aantal particuliere camera's dat bij de politie is geregistreerd. Het grote aantal verkeerd afgestelde camera's baart mij wel zorgen. Ik waardeer het dat privacywaakhonden zoals de Autoriteit Persoonsgegevens en Bits of Freedom hier aandacht voor vragen.

Vraag 2

Kunt u toelichten hoe het proces werkt rondom het politieproject Camera in Beeld?

Antwoord 2

Camera in Beeld is een systeem van de politie waar burgers en bedrijven vrijwillig hun beveiligingscamera(s) kunnen aanmelden. Dankzij deze informatie weet de politie per straat welke beveiligingscamera's beschikbaar zijn. Als er een misdrijf is gepleegd, kan de politie camerabeelden gericht vorderen bij de eigenaren om de daders op te sporen.

¹ Algemeen Dagblad, «Tien camera's per vierkante kilometer in database politie: «Onbespied over straat kan bijna niet meer»», 13 juni 2023, www.ad.nl/tech/tien-cameras-per-vierkante-kilometer-in-database-politie-onbespied-over-straat-kan-bijna-niet-meer~a40f3dfd/.

² Resultaat van de zoekterm «camerabeelden» in de rubriek Uitspraken op www.rechtspraak.nl.

Iedereen die een beveiligingscamera heeft, kan vrijwillig deelnemen aan het systeem Camera in Beeld. De politie stuurt een brief met de regels voor het juist afstellen van de camera. De politie stuurt jaarlijks een mail met de vraag of de gegevens die de camera-eigenaar heeft verstrekt nog kloppen. De registratie van de camera wordt verwijderd indien de camera-eigenaar niet reageert op de herinneringsmails van de politie.

Vraag 3, 5 en 6

In hoeverre kunnen beelden van particuliere camera's worden opgevraagd die niet zelfstandig zijn aangemeld bij het project Camera in Beeld?

Kunt u toelichten onder welke voorwaarden en bij welke delicten beelden van particuliere camera's mogen worden opgevraagd?

Kan een particulier weigeren om de beelden te verschaffen? Zo nee, welke wettelijke bepaling ligt daaraan ten grondslag?

Antwoord 3, 5 en 6

Een opsporingsambtenaar heeft op grond van artikel 126nda van het Wetboek van Strafvordering de bevoegdheid om camerabeelden te vorderen. Voorwaarde is dat het een verdenking van een misdrijf betreft waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld. Voorbeelden daarvan zijn straatroof en seksueel geweld. Ook beelden van particuliere camera's die niet zijn aangemeld bij het systeem Camera in Beeld, kunnen door een opsporingsambtenaar worden gevorderd. Bij vordering dient de camera-eigenaar mee te werken aan het verstrekken van de camerabeelden. Het opzettelijk niet voldoen aan een vordering is strafbaar.³ Artikel 126nda, tweede lid Sv noemt een aantal uitzonderingen. Een voorbeeld daarvan is een vordering die is gericht tegen de verdachte. Dat is niet toegestaan.⁴

Vraag 4

In hoeverre klopt volgens u de bewering dat er een landelijk dekkend cameranetwerk ontstaat en hoe wenselijk is dat volgens u?

Antwoord 4

Een landelijk dekkend cameranetwerk suggereert dat de gehele openbare ruimte in beeld wordt gebracht en dat je nergens in Nederland over straat kan zonder te worden gefilmd. Dit is nu niet het geval en ik ben van mening dat het een onwenselijk toekomstbeeld is. Ik acht het derhalve van belang dat camera-eigenaren er blijvend op worden gewezen dat zij hun camera moeten afstellen volgens de regels van de Algemene verordening gegevensbescherming, dan zal zo'n situatie ook niet ontstaan.

De Autoriteit Persoonsgegevens legt dat als volgt uit: de belangrijkste regel uit de Algemene verordening gegevensbescherming is dat de camera alleen de eigen bezittingen mag filmen. Het is dus niet toegestaan om eigendommen van anderen, zoals het huis of de tuin van de burens, of de openbare weg, zoals de stoep of parkeerplaatsen, te filmen.⁵

Het goed afstellen van een camera is daarom belangrijk. Zoals ik al meldde in mijn antwoord op vraag 2, wijst de politie alle deelnemers aan het systeem Camera in Beeld op de regels voor het juist afstellen van de camera.

Alleen in uitzonderlijke gevallen mag een camera doelbewust worden gericht op een gedeelte van het terrein van de burens of de openbare ruimte. De camera-eigenaar moet dan een beroep doen op één van zes grondslagen die de Algemene verordening gegevensbescherming noemt.⁶

Vraag 7

Kunt u uitleggen in hoeverre de politie met de database «de regels omzeilt» wat betreft de benodigde toestemming van de burgemeester?

³ Artikel 184 Wetboek van Strafrecht.

⁴ Het «nemo tenetur-beginsel» ligt ten grondslag aan deze bepaling. Dit beginsel houdt in dat de vervolgende instantie niemand kan dwingen om aan de eigen veroordeling mee te werken en dat dit onder het recht op een eerlijk proces valt.

⁵ <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/cameratoezicht/camerasgebruik-in-en-om-het-huis/cameras-bij-het-eigen-huis>.

⁶ <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/basis-avg/avg-algemeen/grondslagen-avg-uitgelegd>.

Antwoord 7

Een woordvoerder van Bits of Freedom beweert in het artikel in het Algemeen Dagblad dat de politie de regels omzeilt door beelden te gebruiken van camera's die zijn opgehangen zonder toestemming van de burgemeester.⁷ Hier worden verschillende vormen van cameratoezicht door elkaar gehaald. Er is geen sprake van omzeiling van de regels.

Er bestaan verschillende vormen van cameratoezicht. De camera's die staan geregistreerd in het systeem Camera in Beeld zijn camera's die zijn geplaatst door particulieren of particuliere organisaties. Voor het plaatsen van dit soort camera's is geen toestemming nodig van een overheidsinstantie. Wel moet een camera-eigenaar zich houden aan de regels van de Algemene verordening gegevensbescherming. Voorbeelden hiervan zijn particulieren die een camera hebben gericht op hun eigen voortuin of een bedrijf dat zijn eigen terrein in beeld brengt. In mijn antwoord op de vragen 3, 5 en 6 gaf ik aan dat een opsporingsambtenaar beelden van die camera's mag vorderen. Bij gemeentelijk cameratoezicht op grond van artikel 151c van de Gemeentewet speelt de burgemeester wel een rol. De gemeenteraad kan een burgemeester de bevoegdheid verlenen om voor een bepaalde duur camera's in te zetten ten behoeve van het toezicht op een openbare plaats. Een voorbeeld hiervan is een camera in een uitgaansgebied. Wanneer er concrete aanleiding bestaat dat die camerabeelden noodzakelijk zijn, kunnen deze beelden ten behoeve van de opsporing van dat strafbare feit worden verwerkt.

De politie kan voor de uitvoering van de politietoek (op grond van artikel 3 Politiewet) camera's inzetten. Afhankelijk van het doel valt die inzet onder het gezag van de burgemeester of de officier van justitie. Zo valt de inzet van camera's ten behoeve van ordehandhaving onder het gezag van de burgemeester. Inzet van camera's ten behoeve van de strafrechtelijke handhaving valt onder het gezag van de officier van justitie. Deze vorm van camera-inzet is altijd tijdelijk; zo lang als er aanleiding is voor cameratoezicht. Ook de inzet van camera's in een specifiek opsporingsonderzoek valt onder het gezag van de officier van justitie (op grond van artikel 126g Wetboek van Strafvordering).

Vraag 8

Hoe schat u de risico's in dat particuliere camera's worden gehackt en hoe rijmt u dat met het groeiende aantal camera's?

Antwoord 8

Ik kan daar geen inschatting van maken. Zoals in het artikel in het Algemeen Dagblad wordt gesteld, zijn er geen precieze cijfers bekend. Een camera-eigenaar is zelf verantwoordelijk voor het aanpassen van wachtwoorden of het treffen van andere beveiligingsmaatregelen. Ik waardeer het dat de Autoriteit Persoonsgegevens en Bits of Freedom aandacht vragen voor dit risico.

Vraag 9

In hoeverre klopt het dat particuliere camera's eigenlijk de openbare weg niet mogen filmen, en dat dit dus in feite onrechtmatig materiaal is?

Antwoord 9

De Algemene verordening gegevensbescherming is van toepassing als iemand delen van de openbare ruimte filmt voor beveiligingsdoeleinden. Dit kan een onrechtmatige verwerking in de zin van de Algemene verordening gegevensbescherming opleveren. De officier van justitie bepaalt vervolgens of het bewijsmateriaal wel of niet wordt ingebracht in de strafzaak. De rechter oordeelt uiteindelijk welk belang het zwaarst weegt: het belang van waarheidsvinding of het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

⁷ <https://www.bitsoffreedom.nl/2023/09/29/ opinie-de-surveillancemaatschappij-staat-al-klaar/>.

Vraag 10

Kan de Minister in deze context ook reflecteren op de 1,2 huishoudens met een deurbel met camera?⁸ In hoeverre mag er bijvoorbeeld door de politie gebruik worden gemaakt van beelden die zijn gemaakt met deze camera's?

Antwoord 10

Voor een deurbel met camera gelden dezelfde regels als voor een beveiligingscamera. Ook deze moeten juist worden afgesteld volgens de regels van de Algemene verordening gegevensbescherming. Op grond van artikel 126nda van het Wetboek van Strafvordering mag een opsporingsambtenaar de camerabeelden die zijn gemaakt met een deurbel vorderen.

Vraag 11

Kunt u reflecteren op hetgeen het programma *Radar* vermeldt hierover, dat een camera gericht op de openbare weg in strijd is met de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)?

Antwoord 11

Ik verwijs u hiervoor naar mijn antwoord op vraag 9.

⁸ Radar, «Wat zijn de regels voor de slimme deurbel», 25 september 2023. [radar.avrotros.nl/hulptips/hulpartikelen/item/wat-zijn-de-regels-voor-de-slimme-deurbel/](https://www.radar.avrotros.nl/hulptips/hulpartikelen/item/wat-zijn-de-regels-voor-de-slimme-deurbel/).